

ІНТЕРАКТИВНІ ФОРМИ РОБОТИ НА УРОКАХ

А. Я. Кононюк

ВЕСЕЛИЙ АЛФАВІТ

Уроки навчання грамоти

1 КЛАС

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 371.31 Серію «Інтерактивні форми роботи на уроках»
ББК 74.268.1 засновано 2009 року
Д69

Рецензенти:
доцент, кандидат педагогічних наук
Онишків З. М.;
вчитель початкових класів вищої категорії, старший вчитель
Походжай Н. Я.

Кононюк А. Я.

Д69 Веселий алфавіт. Уроки навчання грамоти : 1 клас /
А.Я. Кононюк. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан,
2012. — 164 с. — (Інтерактивні форми роботи на уроках).

ISBN 978-966-10-1148-8 (серія)

ISBN 978-966-10-2670-3

У посібнику пропонуються розробки уроків навчання грамоти (читання) для 1-го класу, до навчальної програми МОНмолодьспорту України.

Матеріали побудовані відповідно до «Букваря» М.С. Вашуленка та О.В. Вашуленко. Мета посібника — допомогти вчителям ефективно організувати навчальний процес у 1-му класі.

Розробки уроків містять цікавий дидактичний матеріал (загадки, вірші, скоромовки, чистомовки), різноманітні навчальні, розвиваючі та ігрові завдання.

УДК 371.31
ББК 74.268.1

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1148-8 (серія)
ISBN 978-966-10-2670-3

© Навчальна книга — Богдан, 2012

УРОК 1

Урок-гра «М'ячик»

М м

Тема. Звук [м], позначення його буквою «м» (ем). Читання прямих складів із вивченими літерами. Велика буква на початку речення.

Мета: ознайомити учнів із звуковим значенням букви «м» (ем), формувати вміння читати прямі склади з буквою «м» (ем); удосконалювати звуковимову і розвивати фонематичний слух, збагачувати словниковий запас учнів, формувати навички монологічного мовлення; виховувати інтерес до рідної мови, дбайливе ставлення до своїх речей.

Обладнання: демонстраційний матеріал — картки із зображенням птахів, тварин; предметні малюнки; роздатковий матеріал: аналогічні предметні малюнки, м'ячик.

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Пролунав дзвінок, починаємо урок.

II. Вивчення нового матеріалу.

1. Повідомлення завдань уроку.

— Діти! Саме вчора трапилася незвичайна казкова подія. Сідайте рівненько і уважно слухайте.

На спортивному майданчику великої школи учні гралися... Відгадайте, чим?

Б'ють мене старі й малі
І в повітрі, й на землі,
Та від цього не вмираю,
Тільки весело стрибаю. (М'яч)

— Який звук чується на початку слова?

— Який це звук? Чому?

— Чи знаєте інші слова, які починаються звуком [м]?

— Отже, нам обов'язково потрібно знати цей звук і букву, якою він позначається. Тож сьогодні на уроці ви будете разом з м'ячем

Метеорит — космічне тіло, переважно залізне або кам'яне, що падає на Землю з міжпланетного простору.

— Увага! Вмикаємо десятку космічну швидкість.

— Наш зореліт уникнув небезпеки. Нам вдалося захопити кілька метеоритів.

Відгадування слів, у яких метеоритний дощ змив букви.

з...м.. м...р...з к...в...а...и

13. Літаюча тарілка.

— Наш космічний корабель супроводжує якийсь літаючий об'єкт. Як він називається? (*Літаюча тарілка.*)

— Нам час повертатись додому. А щоб щасливо повернутися на Землю, потрібно виконати ще одне завдання.

— І знову зашифровані слова.

Спробуйте здогадатись, як їх слід прочитати.

1. РО СО КА, МО НИ ЛИ, КИ ЛИ КРО, РО ВО ТА.

2. ОТСІМ, АКЛІПОС, АКВІТСАЛ, ОТСИМАН.

3. Ребуси на таблицях.

(Зал, золото, зірка, зима, коза, лоза, озеро, морозиво, пензлик)

— Бачите, діти, мова інопланетян відрізняється від нашої. Але ми змогли прочитати їх послання.

IV. Підсумок уроку.

— Наш зоряний політ завершено. Ви з успіхом долали всі труднощі та випробування. Важким був шлях, але ви досягли кінцевої мети, повторили вивчене і пізнали нове. Показали хороші знання рідної мови, бажання пізнати її краще.

— Що було важким у польоті?

— Що було найцікавішим?

— З якою буквою знайомилися ми сьогодні на уроці? («Зе»)

— Що дізналися про цю букву? (Буква «зе» позначає звуки [з], [з'])

УРОК 14

Урок-гра «Лікар Айболить»

Ь

Тема. Буква «знак м'якшення» (ь), позначення нею на письмі м'якості приголосних. Опрацювання текстів «Льон» та «На ставку».

Мета: ознайомити з літерою «знак м'якшення» і (ь); формувати в учнів навички читання слів, тексту з буквою «знак м'якшення»; удосконалювати навички звукового та звуко-буквенного аналізу слів із твердими і м'якими приголосними; вдосконалювати техніку читання; розвивати увагу, пам'ять, творчість; виховувати бажання допомагати один одному, дбайливе ставлення до тварин та їхніх малят.

Обладнання: зображення лікаря Айболита, схема-карта подорожі, предметні малюнки, індивідуальні карти для звуко-буквенного аналізу, картки зі складами.

Хід уроку

I. Організація класу.

Доброго ранку, ліси і поля,
Доброго ранку, плането Земля.
Щастя, здоров'я всім людям бажаєм.
З радістю в школу до знань поспішаєм.

II. Вивчення нового матеріалу.

1. Повідомлення теми.

— Коли я сьогодні йшла до школи, зустріла листоношу, і він дав мені цього листа. Він не знав, куди його віднести, тому що на конверті не було вказано адресу. Я його прочитала, але теж не знаю, що робити. Може, ви мені допоможете?

— Послухайте листа:

«Ми потрапили у велику біду. Приїдьте, лікарю, до Африки скоріш, порятуйте наших малюків. У них ангіна, скарлатина, фарингіт і дифтерит. Вони плачуть і кричать, горлечка й животики у них болять. Як їх лікувати, ми не знаємо, а лікарів у нас немає.

- Що таке Батьківщина?
- Чим вона багата?
- Куди несе свої води Дніпр-Славутич?
- Які гори є в Україні?
- г) Вибіркове читання.

10. Гра «Впіймай слово і склади прислів'я».
Без, що, Батьківщини — пташка, пісні, без.

11. Гра «Слова із слова».
— Утворіть якомога більше слів із слова Батьківщина (*батьки, кіт, бік, бант, тин, Іван, Віка, нива, квіти...*).

12. Розвиток мовлення. Гра «Мікрофон».

а) Усі учні класу в «мікрофон» промовляють свої думки про те, що таке Батьківщина.

— Моя Батьківщина — це ...

б) Складання речень за початком.

Я люблю _____.

Я бережу _____.

Я пишаюся _____.

(*Я люблю свою Батьківщину. Я бережу свою Україну. Я пишаюся своєю Батьківщиною — Україною.*)

III. Підсумок уроку.

- Що сподобалось вам на уроці?
- Як зветься наша Батьківщина?
- Яку букву ми вивчали?

Буква «Ш» завжди щаслива,
Щедра на слова і щира,
Ще щедрівки полюбляє,
Зі щеням малим гуляє.
Ще смакує їй щавель,
Йде на щоглу в корабель,
Випадає із дощем, виростає під кушем.

І. Макоша

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Анохіна З.П. Буква «зе». // Розкажіть онуку. – 2005. – №28-29.
2. Баклан Л.Ф. Опрацювання тексту «Село Веселе» // Розкажіть онуку. – 2007. – №1.
3. Бален М.В. Уроки навчання грамоти // Початкова навчання. – 2008. – №22-24.
4. Боровик Н.М. Морозів малюнок // Розкажіть онуку. – 2008. – №12.
5. Волобуєва М.В. Буква «же» // Розкажіть онуку. – 2003. – №22-23.
6. Гладченко О.Д. На цирковій залізниці // Розкажіть онуку. – 2008. – №2.
7. Григорук А., Смоляк В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроці-казці // Початкова школа. – 2007. – №12.
8. Гриценко О.В. Звук [г]. Написання слів з буквою «ге» // Розкажіть онуку. – 2003. – №27.
9. Гуцул Т.С. З ким дружить я літера? // Розкажіть онуку. – 2008. – №2.
10. Гуцул Т.С. Цінуймо кожну хвилину життя // Розкажіть онуку. – 2009. – №1-2.
11. Дробязко Г.М. Прийди до нас, зимова казко! // Розкажіть онуку. – 2008. – №12.
12. Дунець О.В. Звук [г]. Позначення його буквою «ге» // Розкажіть онуку. – 2007. – №3.
13. Інтерактивні методи навчання в практиці роботи початкової школи / Упорядн. Стебна О.В., Соценко А.О. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 176с.
14. Капітула Р.С. Шило Шурі шубку шило // Розкажіть онуку. – 2008. – №1.
15. Кащенко І.П. До столиці України // Розкажіть онуку. – 2007. – №4.
16. Кобилянська Н.Л. Навчання грамоти з елементами гри // Початкова школа. – 2005. – №8.
17. Коротун І.В. Робота в парах у 1 класі // Початкова навчання. – 2007. – №22-24.
18. Коротун І.В. Як ми шукали цікавинки, подорожуючи островами // Розкажіть онуку. – 2008. – №1.
19. Косенко О. Диференціація на уроках навчання грамоти // Початкова освіта. – 2008. – №6.
20. Кругла А.Д. Закріплення звукового значення букви «є» на початку складу // Розкажіть онуку. – 2008. – №12.

21. Лозова Т. Система вивчення звуків [р], [р'] і букви «ер» // Початкова школа. – 2010. – №6.
22. Лотиш Л.В. Елементи інтерактивного навчання на уроках читання у початковій школі // Розкажіть онуку. – 2006. – №17-18.
23. Медведєва Т.В. Звук [к]. Позначення його буквою «ка» // Розкажіть онуку. – 200. – №27.
24. Мордовцева Т.В. Весела абетка // Бібліотека вчителя початкових класів. – 1999.
25. Навчальна програма МОНмолодьспорту України. – 2011 р.
26. Пісна Л.В. Яка вона, ця буква «я»? // Розкажіть онуку. – 2008. – №2.
27. Подоляк Ю.С. Уроки навчання грамоти в 1 класі // Початкова навчання. – 2007. – №22-24.
28. Протасова Т. Урок навчання грамоти в 1 класі з елементами розвивального навчання // Початкова школа. – 2006. – №6.
29. Рашевська С.М. Звуки [л], [л'], позначення їх буквою «ел» // Розкажіть онуку. – 2005. – №13-14.
30. Розвиток творчих здібностей молодших школярів. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 80с.
31. Сапронова Н.Г. Урок навчання грамоти (читання) в 1 класі // Початкова навчання. – 2007. – №33.
32. Сидорчук С. Закріплення букви «Б» // Початкова освіта. – 2008. – №15.
33. Скриннікова Г.О. Вчимося з хитрункою Лисичкою // Розкажіть онуку. – 2008. – №1.
34. Стеценко Л.І. До нас приїхав цирк // Розкажіть онуку. – 2008. – №4.
35. Стецюк С. Моя Батьківщина – Україна // Початкова освіта. – 2008. – №15.
36. Терещенко В.І. Нестандартний урок навчання грамоти з казковим сюжетом // Початкова навчання. – 2007. – №29.
37. Черненко О.Г. Урок-гра з навчання грамоти в 1 класі // Початкова навчання. – 2007. – №22-24.
38. Чорна-Калиновська М. М. Методичні рекомендації до Букваря // Початкова школа. – 1996. – №9-12.

Зміст

Урок 1. Звук [м], позначення його буквою «м» (ем). Читання прямих складів із вивченими літерами. Велика буква на початку речення.....	3
Урок 2. Звук [і], позначення його буквою «і». Буква «і» в ролі окремого слова.....	8
Урок 3. Звуки [н] і [н'], позначення їх буквою «н» (ен).....	14
Урок 4. Звук [в], позначення його буквою «в» (ве).....	19
Урок 5. Звуки [л], [л'], позначення їх буквою «л» (ел).....	23
Урок 6. Звуки [с], [с'], позначення їх буквою «с» (ес). Закріплення аналітико-синтетичних умінь. Читання слів.....	29
Урок 7. Звук [к], позначення його буквою «к» (ка).....	35
Урок 8. Звук [п], позначення його буквою «п» (пе). Удосконалення навичок звукового аналізу слів.	40
Урок 9. Звуки [р], [р'], позначення їх буквою «р» (ер)	45
Урок 10. Звуки [т], [т'], позначення їх буквою «т» (те).....	49
Урок 11. Закріплення букви «е». Опрацювання тексту «Село Веселе».....	54
Урок 12. Звуки [д], [д'], позначення їх буквою «д» (де). Практичне засвоєння дзвінкої вимови звуків у кінці складів і слів.....	61
Урок 13. Звуки [з, з'], позначення їх буквою «з» (зе). Дзвінке вимовляння цих звуків у кінці слів і складів. .	69

- Урок 14.** Буква «Ь» (знак м'якшення), позначення нею на письмі м'якості приголосних. Опрацювання текстів «Льон» та «На ставку». 77
- Урок 15.** Звук [б], позначення його буквою «б» (бе). Словниково-логічні вправи. Опрацювання тексту «Великі друзі»..... 83
- Урок 16.** Звук [г], позначення його буквою «г» (ге). Звуковий аналіз слів. Логічна гра «Де живе? Де росте?»..... 88
- Урок 17.** Звук [г], позначення його буквою «г» (ге). 93
- Урок 18.** Звук [ч], позначення його буквою «ч» (че). Звуковий аналіз слів.....97
- Урок 19.** Звук [й], позначення його буквою «й» (йот). Опрацювання вірша і тексту «Казковий світ»102
- Урок 20.** Звук [х]. позначення його буквою «х» (ха). Звуковий аналіз слів.....107
- Урок 21.** Закріплення звукового значення букви «я» в різних позиціях. Звуко-буквений аналіз слів. Опрацювання текстів із «Супутника Букваря».114
- Урок 22.** Звук [ж], позначення його буквою «ж» (же). Дзвінка вимова звука [ж] в кінці складів і слів.118
- Урок 23.** Звук [ш], буква «ш» (ша). Опрацювання тексту «Поспішай, синичко!» та вірша П.Воронька «Кожушок».123
- Урок 24.** Буква «ї», позначення нею сполучення звуків [йі]. Звуковий аналіз слів. Опрацювання вірша і тексту «На екскурсії».129
- Урок 25.** Звуки [ц], [ц'], позначення їх буквою «ц» (це). Звуко-буквений аналіз слів. Опрацювання тексту «Циркова залізниця» 137
- Урок 26.** Буква «ю» на початку складу. Звуко-буквений аналіз слів. Опрацювання оповідання «Десять робітників» (за М.Коцюбинським).....143
- Урок 27.** Позначення буквою «є» звука [е] та м'якості попереднього приголосного. Опрацювання тексту «Морозів малюнок» і вірша С. Черкасенка «Зима і весна».147
- Урок 28.** Буква «щ» (ща), позначення нею звукосполучення [шч]. Опрацювання вірша В.Симоненка і тексту «Наша Батьківщина»..... 152

Навчальне видання

КОНОНЮК Анжеліка Ярославівна

Веселий алфавіт

Уроки навчання грамоти

1 клас

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактор *Марія Козяр*

Обкладинка *Світлани Радчук*

Комп'ютерна верстка *Олени Захарійчук*

Підписано до друку 16.07.2012. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times. Умовн. друк. арк. 9,30. Умовн. фарбо-відб. 9,30.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008

тел./факс (0352)52-06-07; 52-19-66; 52-05-48

office@bohdan-books.com

www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-2670-3

